

Kinderopvanggigant Smallsteps voor de rechter Lekker goedkoop reorganiseren

Abvakabo FNV heeft kinderopvangketen Smallsteps gedagvaard. Het in het geheim voorbereide flitsfaillissement van rechtsvoorganger Estro was met het schrappen van duizend arbeidsplaatsen en achterlaten van torenhoge schulden een verkapte reorganisatie gevolgd door een doorstart. ‘Dit is bij de wilde spinnen af.’

‘Onze vestiging heeft altijd zeer winstgevend gedraaid. Dit was voor Estro kennelijk niet voldoende. Ik ben 55 jaar en had een vast contract voor 34 uur. Nu ben ik vervangen door een veel jonger iemand met een nul-urencontract’. Een van de honderden reacties die bij het meldpunt van Abvakabo FNV binnenkwamen na het plotselinge faillissement en doorstart van kinderopvanggigant Estro begin juli 2014. In alle stilte bereidden de durfkapitalisten van Estro afgelopen voorjaar een zogeheten ‘pre-pack’ voor: een flitsfaillissement. Schuldeisers konden vervolgens naar hun geld fluiten, werknemers werden op een goedkope manier ontslagen of konden tegen slechtere arbeidsvoorwaarden mee en investeerders maakten met de gezonde delen van het bedrijf een doorstart. Smallsteps geheten.

‘Het is duidelijk dat het hier niet om een faillissement gaat, maar om een overgang van onderneming’, zegt bondsadvocaat Ayse Simsek. ‘En bij een overgang van onderneming dient de nieuwe eigenaar alle werknemers met behoud van rechten over te nemen’, vult collega advocaat José de Klerk aan. ‘Omdat Smallsteps weigert alle werknemers van de doorgestarte vestigingen in dienst te houden, stappen we naar de rechter.’

Durfkapitalisten

HIG Capital, de Amerikaanse investeerder van het noodlijdende Estro heeft handig gebruik gemaakt van de omstreden faillissementsvorm, ‘pre-pack. Bij deze vorm is het de bedoeling chaos die bij een gewoon faillissement ontstaat te voorkomen. Door met een bewindvoerder in stilte een doorstart voor te bereiden, buiten medeweten van vakbonden of ondernemingsraad, kunnen gezonde delen van een bedrijf worden gered en het aantal ontslagen gereduceerd. De praktijk leert dat het echter vooral een goedkope manier is van de rotte delen af te komen. En te zorgen dat private equityfondsen er financieel goed uitspringen.

Hoe heeft het zover kunnen komen? 2006 was een keerpunt in de kinderopvang. De ruimhartige subsidieregelingen maakte dat een grote aanbieder als Catalpa als kool kon groeien. Kinderopvang werd big business en dus voer voor durfkapitalisten. In 2010 nam de Amerikaanse sprinkhaan Providence Equity Partners Catalpa met destijds 220 vestigingen voor een half miljard over van Nederlandse investeerders. Het bedrijf werd omgedoopt tot Estro en overladen met schulden om de eigen overname te kunnen financieren. Belasting hoefde vanwege die negatieve winst nauwelijks te worden afgedragen. Op het hoogtepunt ving de Estrogroep 40 duizend kinderen in zo’n 600 crèches op.

Einde bubble

Nadat het Kabinet Rutte het mes in de subsidie had gezet, kwam een einde aan de kinderopvangbubble. Bij Estro kwam dat extra hard aan, omdat het bedrijf al bezweek onder

de schulden en de daaraan gekoppelde rentelasten. Daarnaast was het wrange was dat het bedrijfsonderdeel kinderopvang gewoon winst maakte. De overheadkosten van het hoofdkantoor en de backoffice in Amersfoort plus de bonussen die de top incasseerde, zorgden voor verliezen.

Bij een reddingsoperatie eind 2012 scholden de banken een deel van de schulden kwijt. Uiteindelijk zouden ze voor ruim 100 miljoen het schip in gaan. Nieuwe Amerikaanse investeerders KKR en Bayside Capital (onderdeel van HIG) sprongen 'te hulp': in ruil voor 75 procent van de aandelen, namen zij eveneens een deel van de schuldenlast op zich. De grote schoonmaak begon. Er waren al zo'n 750 fte's van flexwerkers geschrapt. In de zomer van 2013 kregen nog eens 560 van de 4700 vaste medewerkers ontslag. De nieuwe bestuursvoorzitter Jean-Pierre Bienfait spiegelde de managers van 400 locaties op een personeelsdag in februari 2014 desondanks een zonnige toekomst voor. Mits er maatregelen werden getroffen.

Butterfly

Het geheime 'Project Butterfly' moet de uitkomst bieden, een flitsfaillissement gevolgd door een doorstart. Gezonde delen van het bedrijf doorstarten en schulden, dure huurcontracten en overtollig personeel in een faillissement achterlaten. In een eerder project hadden vestigingen al een kleur gekregen: rood, oranje of groen.

Voor een 'pre-pack' is een stille bewindvoerder nodig. Omdat niet alle rechtbanken willen meewerken aan een flitsfaillissement plus doorstart, wijzigde Estro statutair van vestigingsplaats. Nadat Wouter Jongepier begin juni 2014 in opdracht van de Amsterdamse rechtbank aantrad, vroeg de directie een aantal clustermanagers een voorselectie te maken van werknemers. Tegelijkertijd kondigde de top van HIG Capital bij bewindvoerder Jongepier de overname van het gezonde deel van Estro aan. Vervolgens volgde een spel voor de Bühne. 'Alles was voorgekookt', analyseren advocaten Klerks en Simsek de overnamestrategie. Uiteindelijk trok HIG aan het langste eind en deed op 26 juni een bod van 6 miljoen. Hoger dan een eerder bod dat op executiewaarde lag. De curator ging akkoord. Duizend werknemers kregen op 3 juli per e-mail hun ontslag. Op 5 juli werd Estro officieel failliet verklaard. Dezelfde dag volgde de aankondiging van de doorstart onder de naam Smallsteps. 2600 van de 3600 vooraf geselecteerde werknemers op 250 locaties hadden het vooruitzicht van een 'nieuw' contract en dito arbeidsvoorwaarden. De missie van de investeerders, een goedkope doorstart, was geslaagd.

Bond buitenspel

Dit laten we niet gebeuren, zegt advocaat Ayse Simsek. 'Het is heel principieel dat we aan dit misbruik van het faillissementsrecht een einde willen maken. Steeds meer bedrijven, niet alleen in de kinderopvang, maken gebruik van de 'pre-pack'. Daardoor hebben ze de lusten niet de lasten. De belastingsbetaler, banken en werknemers zijn de dupe.' Als het aan minister Opstelten ligt, krijgt deze constructie zelfs een wettelijke basis. José Klerks: 'Bonden en ondernemingsraad worden buitenspel gezet. Dit is bij de wilde spinnen af.'

In de dagvaarding geadresseerd aan Smallsteps (Estro bestaat immers niet meer) houdt Abvakabo FNV de onderneming verantwoordelijk voor 'overgang van onderneming'. Als van

een faillissement sprake was geweest had het bedrijf eerst geliquideerd moeten worden. Al lange tijd voor het flitsfaillissement was echter duidelijk dat men op een doorstart afkoerste. Op 3 juli was de zaak rond en kregen werknemers een ontslagmail. Op 5 juli werd pas een handtekening onder de doorstart gezet. Bij zo'n overgang van onderneming dienen alle werknemers over te gaan met behoud van arbeidsvoorwaarden. Daarom eist de bond dat Smallsteps personeel dat werkzaam was op de doorgestarte locaties op de oude voorwaarden weer in dienst neemt.